

міжнародних зобов'язань у галузі космічної діяльності та несе відповідальність згідно із загальновизнаними нормами міжнародного права та положеннями міжнародних договорів України. Законом України «Про державну підтримку космічної діяльності» від 16 березня 2000 р. визначені засади державної підтримки космічної діяльності в Україні. Зокрема, передбачається, що для державних потреб кошти на фінансування космічної діяльності окремо виділяються у Державному бюджеті України. Окремі напрями розвитку космічної галузі України названі у загальнодержавних космічних програмах. Вони визначені у Загальнодержавній цільовій науково-технічній космічній програмі України [2].

Отже, незалежна Україна перебуває в колі світових космічних країн з потужним космічним потенціалом. Космічне право у нашій державі з'явилося відносно нещодавно і досить тісно пов'язане з міжнародним, його норми і принципи вже сформовані і закріплені в ряді міжнародних договорів.

Література

1. Космічне право: поняття та зміст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mydisser.com/ua/catalog/view/6/343//2371.html>.
2. Міжнародне космічне право [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://m.pidruchnici.com/1897092349535/pravo/mizhnarodne_kochmichne_pravo.

УДК 347.85(73)(043.2)

Левенець Р. В., Шелкова І. А., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Череватюк В. Б., к.і.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОСМІЧНОГО ПРАВА США

У зв'язку з початком освоєння космосу із Землі він являє собою і юридичний феномен, для якого основними є як поняття загального надбання людства у вигляді космічного простору і небесних тіл, так і поняття державної (або юрисдикційної) території, представленої штучними небесними тілами – супутниками, орбітальними станціями, передбачуваними станціями (базами) на природних небесних тілах, що знаходяться під юрисдикцією держав.

На відміну від інших галузей права, наприклад, повітряного чи морського, правове регулювання в космічній сфері почалося з розробки спершу норм міжнародного законодавства, а не з прийняття державами національних правових актів.

Регулювання космічної діяльності від самого початку дослідження та освоєння космосу здійснювалося за допомогою звичаєвих норм. Деякі звичаєві норми міжнародного космічного права збереглися донині (наприклад, визначення межі між повітряним та космічним простором). Важливу роль поряд із звичаєвим правом на початкових етапах регулювання космічної діяльності відігравали резолюції Генеральної Асамблеї ООН. У подальшому звичаєві норми та резолюції Генеральної Асамблеї ООН стали підґрунтям для прийняття договірних норм. Серед міжнародних договорів особливе місце займає Договір (1967 р.) про принципи діяльності держав стосовно дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (далі – Договір про космос). Цей Договір закріпив основні засади міжнародного космічного права, зокрема встановив, що Дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, здійснюються на благо і в інтересах всіх країн, незалежно від ступеня їх економічного або наукового розвитку, і є надбанням всього людства [1, ст. 1].

Наприкінці 50-х років ХХ ст. США розпочали активне формування космічної політики держави, сконцентрувавши свою увагу на необхідності законодавчого врегулювання цієї сфери діяльності. Вже у 1984 році в США було прийнято законодавство, яке дозволило приватним корпораціям запускати космічні об'єкти. Координація цієї діяльності покладена на спеціально створене при міністерстві транспорту Управління комерційного космічного транспорту. Приватний капітал володіє технікою космічного зв'язку, використовуваної у рамках Міжнародної організації зв'язку через штучні супутники Землі та Міжнародної організації морського супутникового зв'язку. Усі приватні компанії можуть здійснювати свою діяльність тільки під контролем і з дозволу урядів їх національної приналежності, а відповідальність за їх діяльність несуть уряди. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що суб'єктами міжнародного космічного права є лише суверенні держави і міжнародні міжурядові організації, що здійснюють космічну діяльність.

Про комерціалізацію космічних технологій свідчить і той факт, що у вересні 2016 року засновник компанії SpaceX Ілон Маск на міжнародному астрономічному з'їзді в Гваделахару зробив заяву про намір поселити на Марсі мільйон чоловік, щоб врятувати людство від неминучої загибелі [4]. Засновник зазначив, що колонізація займе 40-100 років, за які буде здійснено 10 тисяч польотів. Він додав, що до 2035 року на Марс можна буде долетіти за 80 днів. Маск пояснив, що ранній Марс був схожий на Землю, тому вчені зможуть вирощувати на планеті рослини, стискаючи атмосферу.

Україна теж долучається до космічних проектів США. В Центрі

космічних польотів на острові Уоллопс (США) 4 червня 2016 року пройшла наземні випробування ракета-носій Antares, перший ступінь якої розроблено українським КБ «Південне».

Деякі західні юристи схиляються до того, що суб'єктом міжнародного космічного права слід вважати людство в цілому. Ця точка зору спирається на концепцію «спільної спадщини людства», що знайшла віддзеркалення в Угоді про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах. Така позиція не може бути визнана науково обґрунтованою, оскільки вона не враховує сучасні реальності в житті міжнародного співтовариства і в міжнародних відносинах, основу яких становить співіснування держав з різними соціально-політичними та економічними системами. На сьогоднішній день нормативна база космічної діяльності складається із значної кількості нормативно правових актів різних рівнів, що регламентують діяльність держав, державних органів влади, підприємств, установ та організацій різних форм власності. Лише Україна має 8 двосторонніх міжнародних договорів з США [3, с. 312-327]. На сучасному етапі розвиток і подальше формування космічного права продиктовані, насамперед, важливістю для людства цього виду діяльності, що матиме суттєві вигоди для суспільства та конкретної держави. Космічна діяльність викликала і викликатиме в майбутньому великий інтерес із боку більшості держав світу [2, с. 36].

Таким чином, нині у США вже накопичено певний досвід правового регулювання відносин у сфері дослідження і використання космічного простору. Справа за тим, щоб створити систему актів, які б охоплювали регулювання всіх відносин у сфері дослідження і використання космічного простору, та звели б усі норми космічного законодавства в єдине ціле.

Література

1. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 31 жовтня 1967 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_480.

2. Беглий О. В. Космічне право: навч.-метод. посіб. / О. Беглий. – К.: Освіта України, 2010 – С. 36.

3. Малишева Н. Р., Шемшученко Ю. С. Збірник національних і міжнародних правових актів / Н. Малишева, Ю. Шемшученко. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С. 312-327.

4. Спастись от неминуемой гибели: в SpaceX раскрыли планы по колонизации Марса // Обозреватель новости. – 08.09.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tech.obozrevatel.com/news/73965-spastis-ot-nemynuemoj-gibeli-v-spacex-raskryili-planyi-po-kolonizatsii-marsa.htm>